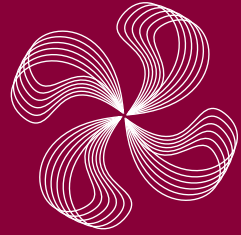

Bizkaitarrei Bizkaieraz

793R

382n. zenbakia • 2012 maiatza

www.euskerazaleak.biz
www.euskerazaintza.org

Arzelus eta Arrieta'tar Amale

Omendu eben Donosti'ko
Koldo Mitxelena'ren Aretoan

Agur, Otazua ta
Asua'tar Benito

Galizia aldetik txangolari I

Euskalerrian euskeraz EUSKERA ZALEAK

2011-2012 IKASTURTEA

BIZKAIERAZ 44. IKASTAROA IRU MAILLA ETA ALKARRIZKETA

Egunak: astelen eta eguasten
edo astearte eta eguenetan

Orduak: Goiz, arratsalde eta gabetan

Ordaña: 140 €

Izena emoteko tokia: Euskerazaleak

Colón de Larreategi, 14-2
urrutizkiña 94 423 53 22
Bilbao 48001

Asiera: urriaren 10an

44. CURSO DE EUSKERA BIZKAINO 3 NIVELES Y CONVERSACIÓN

Días: lunes y miércoles
o martes y jueves

Horas: Mañana, tarde y noche

Curso completo: 140 €

Inscripciones: Euskerazaleak

Colón de Larreategi, 14-2
Teléfono 94 423 53 22
Bilbao 48001

Comienzo: 10 de octubre

ZER ALDIZKARIA

Ordaindu, mesedez, ZER aldizkaria! (ogeitabost euro) kontu onetan:

EUSKERA ZALEAK
BILBAO BIZKAIA KUTXA
2095 0000 74 2000089615

Adiskide! Mesedez ZER aldizkaria aurrera eroaten lagundu eiguazu!
Ebagi orri onetan txarteltxu au, eroan BBKra eta ordaindu 25 €.
Ez dozu ezer be idatzi bear.
Baiña, aztu barik, esan Kutxan zeure izena eta zeure errikoa.
Eskerrik asko!

Euskerazaleak

ASOCIACIÓN PARA EL FOMENTO DEL EUSKERA

Colón de Larreategi, 14 - 2.º dcha.

48001 BILBAO

Urrutizkina : 944 235 322

www.euskerazaleak.biz

Laguntzaille

Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia

Kultura Saila
Departamento de Cultura

ISSN: 1132 - 1350

Lege gordailua: BI-1452-85

Flash Composition, S.L. - Bilbao

www.flashcomposition.com

AGUR, OTAZUA TA ASUA 'TAR BENITO

2.012an Otsaillaren 21ean Urdulizeko errian 94 urte eukezala.

Bere aita E.A.J'ren aldetik Urdulizeko alkatea izan zan, beren euskal sinismenetik artuta, ain sendo erperatuta euki ebazan Euskal Nortasunaren izaerazko zaletasunak.

Bere gaztetasunezko ikasketak, salerosketa eta diru eragillearen arlo-etarako atondu ebazan.

Zaletasun andia euki eban futbologaitik, Getxoko futbol taldeagaz jokatuta Nando ta Larraurigaz batera erdiko zelaiaren jokalaria lez.

Guda agertu zanean atxilotu eben, eta iru urte ibili bear izan eban ezbardiñeko espetxeetatik, eta bai espetxeratutako itsas ontzi baten be. Orren artean eta Frankoren galentzazko⁽¹⁾ agindupean, zigorrezko lantegi-batalloi talde baten bideak egiten.

Algortako janarien elkarteko saltegi edo denda baten menpeko langille lez lan egin eban, eta ortik Zornotzako errira joan zan zurtegi edo egur-lantegi baten, diru arduradun lez lan egiteko.

Algortako Barzelo'tar Marigaz ezkondata, seme bat euki eben.

Bere maitasunezko zaletasun artean bat, zuaitz-landarak lurreratzea zan eta igalidunak geien, ainbat ordu emoten ebazalako eurak zaintzen.

Zuaitzen artean bere kutuna zetan esanipez, Gernikan daukagun Zuaitz-Sakratua zala, eta beren ezkur

fruituak artu ta bere baserrian landatuz, gaur zuaitz ederrak dira.

Bestea bere maitasunezko Bilbaoko Athleti zan, len esan dogu lez zaletasun andia euki ebalako futbologaitik, eta Indautxuko futbol bazkunean be egon zan jokalarien taldeari irakatsi ta trebetzen arduradun lez.

Ardura andiko gizon ona izan zan, eta sekula ez eben ikasi geldirik egoten edo ta alperkeriz bere askatasunezko denborak emoten, alde ortatik gazte ta umeentzako euskal ipuin sariketak antolatuta.

Euskerazaleak Alkartearen kide eta bere izenean euskerearen ikaskintza emoten ebana Alkartearen

Galentzazko agindupean = mandatos impositores de escarmiento.

etxean, Saleros-Batza´ren aretoan, eta baita Errekaldeko Batzokian.

Euskeraz idatzitako ainbat ipuiñ liburuak daukaz:

- “AZERIA ta TXAKURRA”.
- “NIRE TXINDORTXUA ta LUKAS BASA-TXAKURRAREN ZORIGAITZAK”.
- “Aaa ZE AMES ZORAGARRIA !”.
- “ANTONIO TRUEBAREN IPUIÑAK”.
- “ANTXONEKOA”. Eta beste batzuk.

Liburuak bere zarpeletik ordaintzen ebezanetik gain, beste batzuk Errekaldeko Lagun Arteko Kultur Taldearen bidez Bilbaoko Udalaren diru laguntzagaz ordaintzen ziran.

Eneban nik bera ezagutu, beragandik daukadazan aipamen guztiak, Olazar eta Uribetar Martin, Egurrolatar Iñaki eta Fernandeztar Karmelek esanak bakarrik euki dodazelako. Olazartar Martinek, begiramen andian euki eban Otazuatar Benito, neuri sarritan aipatzen eustelako eta bai beren ipuiñak emon, gure Egutegi-Takoan argitaratzeko.

Dana dala, eta bera adiñ askokoa izanda gu ezagutu ez arren, “ZER” aldizkarian agertu bear dan gizona da, bere euskal zintzo biziaren arlo andi bateko ardurak, Jaungoikoa-gan, Euskerea, ta Euskerazaleak Alkarteko zeregiñaren serbitzura ipini ebazalako.

Nik ez zindudan ezagutu baiña, zure euskal bizitzaren eskeintzagaitik EUSKO JELTZALE ABERKIDE LEZ AGURTZEN ZAITUT.

“AGUR !!”
 “EGUN AUNDIRARTE”

Atutxatar Paul
 Zornotzan 2.012an Epaillaren 20an

Arzelus eta Arrieta´tar Amale omendu eben Donosti´ko Koldo Mitxelena´ren Aretoan

“Irratian lenengo emakume esale eta antzezleri lez”

Aurkezpena.

Arzelus ta Arrieta´tar Amale, Arzelus´tar Ander (“Luzear”) eta Arrieta´tar Amalek euren ezkontza bidetik sortu eben euskal sendiko kabi ederrean 1.924n urtean jaio zan.

1.928an lau urte eukezala bere aitak besoetan artu ta Donostiko antzoki baten aurkeztu eban, bere lenengo oguzpenean⁽¹⁾ “Ni naiz sudurmotz berritsu bat” buruz ozentzeko⁽²⁾, eta Euskal Irratiren lenengo emakume esatari biurtu zan.

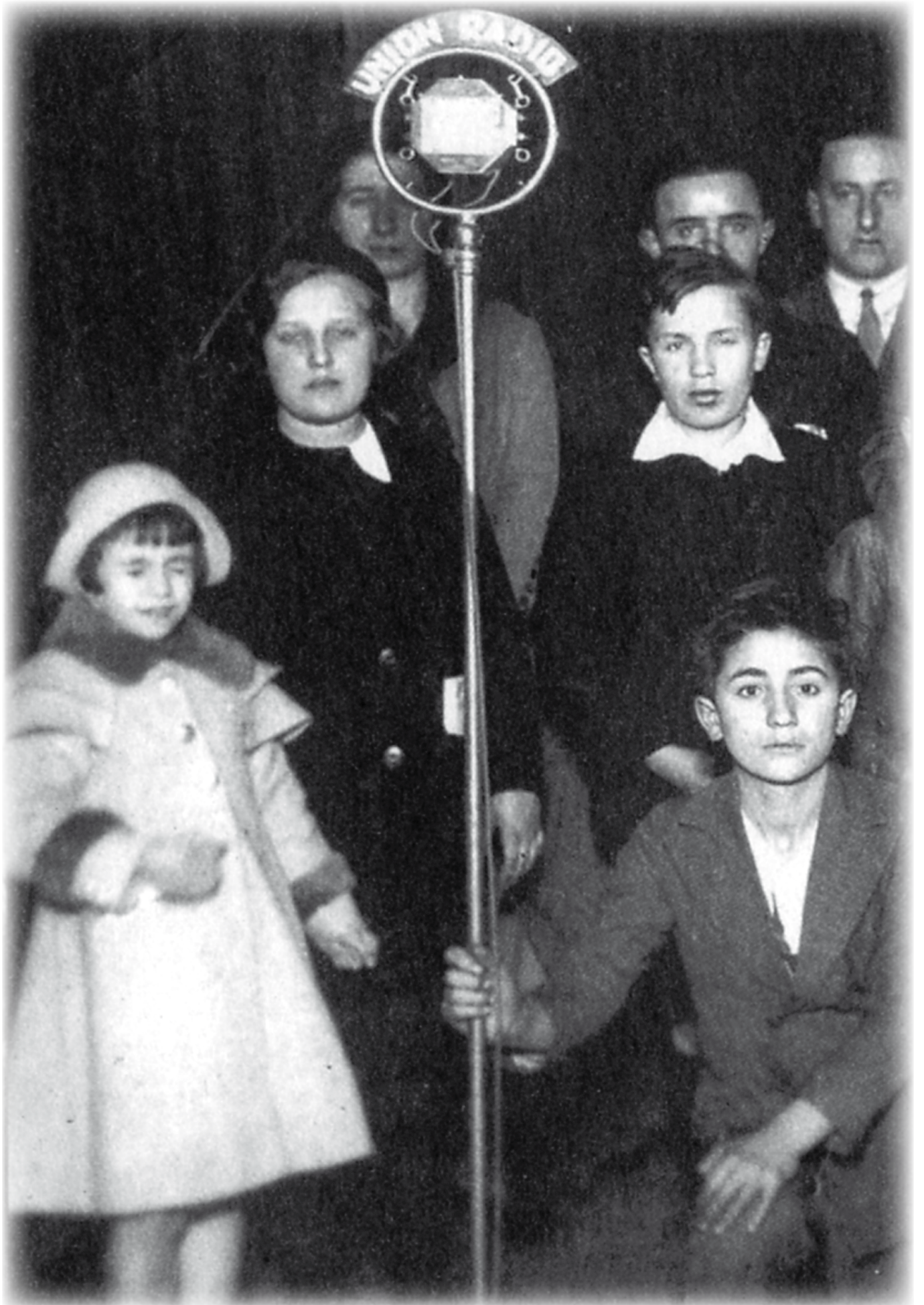
Gero 1.932an Epaillaren 16an zortzi urte eginbarri euki ebezanetik aitagaz Donostiko Batu edo Union-Irratiko ozengailuetatik⁽³⁾, Ander aitak bakar (Neskamearen marmarrak) eta alkarrizketetan aots gozoz mintzatzeko idazten ebazanak ibili ziran, Amalek jolas bat lez egiten ebazanak.

Urrezko denborak ziran aiek Euskerearen zabal-tasunerako, geiago, Arzelus´tar Ander (“Luzear”) eta Zubimendi´tar Joseba´lako euskal arduradun zintzoak eukin ezkeru.

1.934an espainiar errrepublikako jaurkintzak debekatu ebazan euskerazko emanaldi orreik eta naita antzez lanetan ainbat lan egin arren guda amaitu arte, ez zan geiago irratiko aots gailluaren aurrean ipini.

Guda oste latza izan zala esaten dau Amalek, Frankok aginduten ebazan zigorragaitik, beren aita Burgos eta Madrilleko espetxeetatik bost urte´terdi ibili ondoren eta etxera etorri zanean, Frankoren zigor bidetik 200 edo 300 kilometruetan Erdi Ugarte onetatik erbesteratzeko agindua artuta, bera

(1) Oguzpenean = recitaci3n, declamaci3n. (2) Buruz ozentzeko = recitar de memoria. (3) Ozengailua = altavoz.

ez ebalako kikiltzen atzerritarren erasoak, Frantzira aldatu zan eta isilpeko Euskal Irratia ipini eban lanean.

Amalek esaten dau, euren aita sekula ez zala egon geldirik Euskadi eta Euskerearen aldeko ekintzan, eta ardura andiko lanetan gaiñera, Euskaldunak Nortasunaren Iza-tasuna babesten egon giñelako, eta bere gizontasunezko sasoi onenean, indar guz-tiegaz bizitz osoa Euskalerruari eskeintzen egoala Baionan gaisotuta, 1.949an Dago-nillaren 27an 51 urte eukezala il zan, eta eskerrak Muñoa sendiari, Donostira illobi-ratzen ekartea lortu ebala, ez ixillurik bage, esaten dau Amale´k.

Amale, 1.948´an Azaroa´ren 27´an Zinku-negi´tar Joseba sendagille ta gizon aundia-ren seme bategaz, Andoni´rekin ain zuzen ezkondu zan, eta bederatzi seme-alaba euki arren, ez zan kikilduten ta Zipitria´tar Elbira andereño aundiagaz ixilpeko ikasto-lak antolatu eta ume, gazte ta nagusiek in asi ziran jota ke Euskerea irakasten euren etxeetan.

1.970ko urtean ikastolak baimendu ziran arte ekin eutson irakasten eta ostean elduen irakaskintzan jarraitu eban urte batzuetan.

1.979ko urtean Kardaberazen bidetik sortu zan EUSKERAZAINTZA-EUSKERA-REN

ERRI-AKADEMIA, eta andik aurrera ezagutu neban nik Arzelus´tar Amale, le-nengo illeroko 15ero ta gero asken larun-batetan alkartzen giñelako egiten gendu-zan batzarretan nai Tolosan, Eibar, Deban eta azkeneko denbora onetan Bilbon.

Orain il jakun Uriarte ta Euba´tar Ana´k txantxetan itanduten eutson: “Amale baiña, zure adiñetan eta egiten dauan denborea-gaz Donostitik ona ?”.

-Amale´k: “ez daukat, sakel au artu ta etorri baiño besterik”.

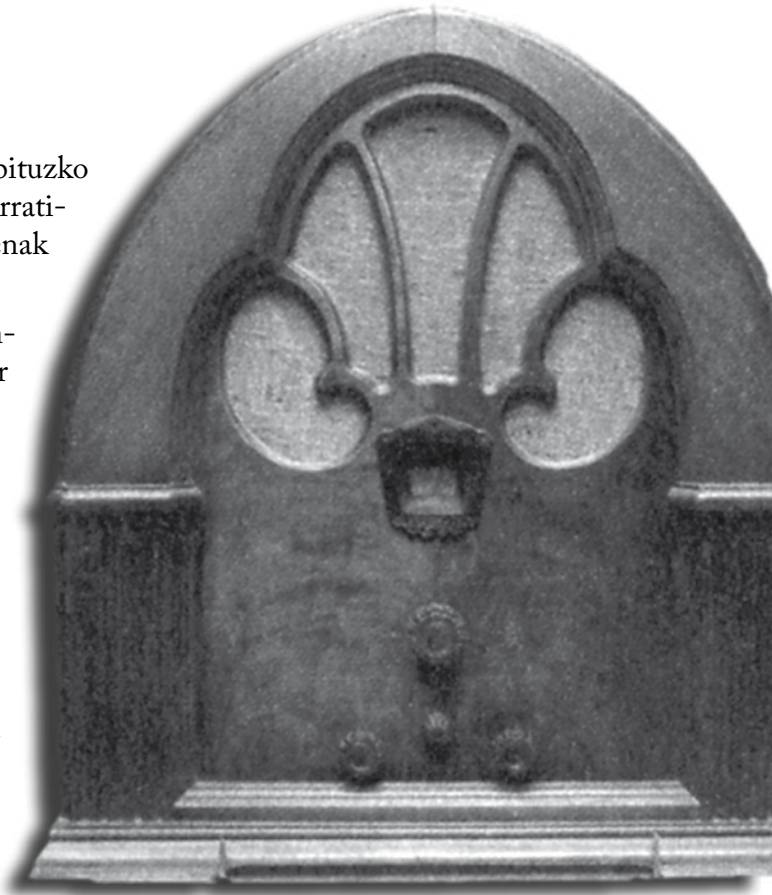
Ondorioa.

Euskerazaintza erakundearen aldetik aitzaki edo garbituzko alegiñak zuzentzeko, leen egin bear doguna, Euskal Irratiak egin eutson omenaldian ez giñelako egon, parkamenak eskatu.

Oso pozik joango gintzazan Barroeta´tar Klaudio lendakari lez, Egurrola´tar Iñaki, ni edo ta Fernandez´tar Karmele, egun orretan ondo lotuta ez bagiñan egon Euskerazaleak Alkartearen zeregiñekaz.

Eta zurituzko berba oneik esanda ausartuko naz esaten, Ander ta Amale Euskal sendi ta gizon-emakume´lakoari, ez jakiela bakarrik omenaldi auk egin bear, naita egitea bearrezkoa izan Euskalerriko giza-seme-alabek eredutzat artu dagiezan.

Ardura aundian artuta ZINE´ra eroan baizik, gaur egunetik aurrerako gazteen belaun aldiak eredu lez bear dabezelako, goitik ta inguru guztietatik daukaguzan euskal etsaizko arrano lapur andi orreik euskerea eze-reztuteko alegiñekin, geiago egiteko eta:

EUSKEREAK, BERE BETIKO LEKUA EUKI DAGIAN JAINKOAREN ZERBITSU AUNDIENEAN, BERA DALAKO PALEOLITIKO-NEOLITIKO ALDI ARTEAN LORTU ZAN DEMOKRAZI EDERRAREN AITORLE.

ZORION BEROENAK, ARZELUS ta ARRIETA´tar AMALE

*Atutxa´tar Paul
Zornotza´n 2.012´an Epaila´ren 23´an*

Ankamotza

Ipuin sariketako
Lenengo saria

"Txikitatik ondo ikasten
dana ez da sekula aazten."
Onela esaten euskun sarritan
gure aitak. Eta egia da, nik ere
egiaztatzen dot.

Gure umezaroan ikasketak oinarrizkoegiak zira-lata, aitarekin ainbat gauza ikasten genduan, gure ingurumena ezagutu eta zaindu batez ere.

Bere lantegiko bearra txandaka izanezgero, ilearen aste bateko arratsaldeak aske ebazan eta berak atseden artu bearrean guri eskaintzen euskuzan.

Udaberriko, udako eta udagoieneko egunetan aal zan neurrian aitagaz gure inguruetako landa eta menditxoetatik ibilaldi ederrak egiten genduzan. Bai ondo ezaagutzen ebazan berak, landara sendago-
rriak, zugaitzak, basa-loreak eta abar.

Gure amari, ezina egiten jakon gugaz etortzea, lau seme-alaba izan ezkeru, beti lanpetuta egoan, orregaitik aitarekin egindako ibilaldiak berarentzat laguntza andia zan eta gu gure aitarekin poz-
pozik joaten ginan. Inguruko landetatik mota askotako loreak sortzen ziran eta gu beti batzeko prest gengoan baina aitak esaten euskun:

.-Ez umeok, orain ez batu, orain artzen badozuez zimurto, igartu eta ilko dira, euren edertasunaz inork ez dau gozatuko baina etxeratzeko orduan artzen badoquz, amari mardul eta ostotsu eroango deusoguz, bera pozuko da, loreontzi batean jarri eta etxea ere alaituko dogu. Olako arrazoiekin ikasten genduzan loreak eta landareak zaindu, ezagutu eta errespetatzea.

Inguruetako zugaitz-izenak ere ondo ikasi genduzan; Arteak, Urritzak, Intxaurreondoak, Ikon-
doak...eta igali-ondoak ez ezik, zugaitzketako motak ere ezagutarazten euskuzan.

Kopautxoak edo ogi-tartekoak joteko orduan paperak bildu, gorde eta etxera bueltatzera irakatsi euskun, aldi aretan mendietan zein zelaietan saramaontzirik ez egoan eta.

Bai ederrak ziran arratsalde areek! Loreak, landareak, zugaitzak, txoriak eta abar ezagutzen. Ezagutu bakarrik ez, arretaz zaintzen ere irakasten euskun aitak; edozein igali eskuratzeko orduan, zelan artu, arbolari minik ez egiteko eta jango dozuna bakarrik artu sabelkeriarik gabe.

Behin batean loalditxo baten gangozala gure aitak txori-txioka itzela entzun eban eta soinurantz urbiltzen zugaixka bateko adarretan kabi bat zintzilik eta berean txorikume bat arrapaturik txio-txioka aurkitu eban. Kontu andiaz artu eta gurengana etorri zan gure launtza eskatuz txori gaixoa zaintzeko. Txoriak oraindik ez eban bere gorputza lumaz beterik eta kabia zugaixkatik jauztean ankatxo bat apurtu eta zintzilik eban gizagaixoak.

Gure aitak musuzapi garbia atera eta bazter batetik urratuz lotura bat egin eutsen. Guk kontu andiaz baina ikaraturik txoritxoak finkatu ankatxoak erakusten eta berak maitekiro lotu egin eutsen.

Aitak, txantxangorria zala adierazten etxera eroan behar genduala esan euskun bestela bere gurasoak babesgabera ikustean kabitik kanpo aterako eutsela. Guk, oso pozik eta arretaz eroan genduan sendotu ostean askatasuna emango geutsonaz hitzematen.

Oso ondo zaindu eta elikatu geutson txoritxoak baina zoritxarrez bere anka galdu eban orregaitik Ankamotza izendatu geutson. Ala eta guzti ondo osatu eta sendotu zan.

Arratsaldero gure etxeko leioak itxita bere kaiolako atea zabalitzen genduan etxetik egaz egiteko eta egon ikasi ebanean gure aitagaz aurkitutako tokira askatasuna emoteko asmoz eroan genduan. Ordu erdi bat egon ginan altxatzen eta alperrik, berriro gurengana etortzen zan abesten. Bat-batean beste txori bat agertu eta adarretatik abesten asi zan.

Gurea bezalako txantxangorria zan eta aitearen egin orduko, berarengana abiatuz biok egazka basorantz joan ziran.

Txantxangorriren bat agertzen zan bakoitzean gurea zelakoan luzaro egoten nintzan begira eta begira baina ankamotzarik ez zan agertzen eta ez genduan berriro ikusi ez eta aaztu ere.

Orrelakoak ziran gure aitaren irakaskizunak. Abereak, inguruak, zein pertsonak zaindu eta errespetatzea zan bere ardura.

Gure aita joan jakun baina berarengandik ikasitakoa ez da alperrik galduko, gure seme-alabei naiz bilobei ere transmititu deutsegu, eurek, euren ondorengoei, ondorengoei gerokoei eta abar, irakatsiko deutseela itxarotzen dogu.

Gure ingurumenarentzako gizakion eragin ona oso garrantzitsua da.

Aitor´en kondaira

Iritxi zan Aitor Sortalde´tikan
bere zazpi semeekaz
Añamendi´raiño.
Eta bere inguruko lurraldeak
begiratu ebazan.

Egoaldean, Ebro ibaia emonkorra,
Iparraldean, neurrigabeko zelayak,
baso ostotxuak ta ibar naspilduak.
Sortalde´an eta ayen atzean, itsasoa.
Eta Aitor´en semeak antxe bertan
geratu ziran bizi izateko,
zazpi leiñu leenak sortzen.

Ezkutatu eban Aitor´ek
orduak altxor bat leize
baten sokonagonean,
iñoiz ez, iñork ez ebastu zezan.

Eta honek irauntzen dau,
mendietan ezkututa,
aitalenaren isilekoa.

Bere emaitza:
orrela jaio zan erri bat,
euskotarrena.
Aitor´en semeak.

Agustin Arrien

olerkia

Galizia aldetik txangolari (1)

2.011n Bagillaren 9tik 2.011n Bagillaren 16ra ADIÑEKOAKIN

AURKEZPENA:

Aurten, Lourdes eta nik ez gendun itxaropenik, alango txangorik egingo genduanik, gure izenak adiñeko erakuntzez ez ziralako agertu.

Baiña, baten baten utsuneagaitik itxaroten gengozenai deitu euskuelako, alan joan giñan Galiziara aste bateko txango au egitera.

Bertan alegintsu, ikusikoagaz batera liburuaren bila ibili nintzan, ango barriak idaz lan onetan zuei, al dodan argitasun guztiagaz adierazteko.

Bide batez, Galiziatar guraso eta semealaben artean bear ez dabezan menperatasunezko gauza barragarrri batzukaz be oartu nintzan, eta gauza guzti orreik argitasunean adierazteko daukadazan gogoak izango dira errudun, idazlan au luzatu egingo dabenak.

Merezi dau idaz lan au irakurtea, euren askatasunezko izaeran demokratikoak izanda, ez dabelako merezi, goitik zaiñ eta keiñatzaille daukien PPko arrano fazizta aundi orrek, erlijioagaz nastean ipinten dautsiezan mendeko espainiar mugak, ibilten dabezan guzur ta maltzurrezko baldintza orreikaz, illundu egiten dabelako, euren arbasogandik datorren aberriko erria, atzerriko erriarrak ezagutu dagien.

Bildur barik esan leike, PPkoen kaizarrezko lur edo mugabarru bat⁽¹⁾ dala, nik entzun eta ikusi nebanez.

Milla eratarata egin leikez menperatasunezko ekin-tza orreik, onek baiña, menpeko lenengo erabagiak izanda ankea gaiñean ipinten danean lez, zapaltzailleentzat erreztasun aundikoak eta pozoi geiegian eukiten dabenak diralako, kaltegarrienak izaten dira oiñarrizko zentzuak debekatzen dabezenean.

Eta gaurko demokrazizko egunetan orrek gauzak ez dira sortzen, erri bateko jakintsu mailla ondo bizi gurean, norkerizko liberal mendekerira bideratu eta alderdikidetuta dagoenean baiño, norkeri orreitan artzen diran erabagiak diralako.

Atzerriko erriarrak txangolari lez edo beste era batera euren erria ezagutzen joaten diranean, bear dabezan adierazpen edo liburuxkaren iturriak utsik aurkitzen dabezenean usaindu edo susmatu egiten dabez joko orreik.

Onenbesteko alperrak izango ote dira galiziar oneik ?. Ikusitakoagaz, nor bere baitan artzen dan lenengo zirrara edo erasotik⁽²⁾ egiten dan lenengo itauna izaten da mundu fisiko oneitan zentzuzkoena, ekintzak, utsunezkoak izanda be, beti eukiten dabela euren erpe edo sorburua⁽³⁾.

Beste joko bat, ikusten ez dan bildurrezko joko bat da. Euren gizarte eta dirugintzaren kontrola zelako elkartearen antondukez eroaten daben jakin gure ezkerro, laster ikusten dan gauza dalako.

(1) Lur-barru edo muga-barru = coto. (2) Lenengo zirrara edo erasotik = primera impresiòn. (3) erpe edo sorburua = causa.

Eta beren ondorengo ikerkuntzagaz, argi ikusten jakie, senitartearen funts edo lur zabalekoa dala⁽¹⁾, eroaten daben menpeko joko ori, euren eskubitar kontrolpeko eritziaren kanpotik dabiltzanai, isillik edo ixilpeko meatxuan eroaten daben langabeziko kontrolagaz.

Nik azaldu dodan lenengo adierazpenaren zentzutik artuta, ezetza artu neban liburuxka orrein billa joan nintzan liburutegui guztietan, eta Adiñeko antolatzaileak ipinten daben gidari Adela gandik asita, danari esan neutsen alperrak zirala, Aitaren etxea atzerritarren artean esagutzera emoteko ez ebelako tresnik ez zaletasunarik euki.

Beti baiña agertzen da itxaropen edo ta argitasunaren izpi bat, eta au Sanxenxon portu noboko liburutegi baten aurkitu neban.

Neskatilla arek, ez eban euki nik eskatzen neban, guztiz arduratu zan baiña nik gura nebanagaz, eta berbea emon eustan, andik aurrera, erri guztien adierazpeneko liburu orreitz arduratuko zala.

OARPENA:

Orregaitik asiko gara euren erri sorkuntzatik, jakin daigun, euren askatasunezko demokraziaren izaerazko baitan daukien neurria eukiteko, bereztasuneko ekintzan egineko erri izatetik dakartela, euren ainbateko neba arrebaren baitan gaur nastuta egon arren, alan erakusten dabelako.

Euskerazale eta Euskerazaintzan kide eta neure lagun andia dan Egurrola ta Madariagatar Iñakik esaten eustan:

-Zu Paul, baiña “auteskundetán zergaitik emoten dautsoez PPkoai euren bozka edo autemenak?”.

-Iñaki, konturatu bear gara: “Ainbat gizaldi mendeko antolamenduan egonda”, nortasunaren baitako ulermenean ainbat galiziar naastuta dagozela.

Eta berezko arrazoiaren zentzunean guztiz aokatu ezinik egonda, egoera larri orreikaz fazizta maltzurak baliatzen dira.

Euren nortasunezko eta norkeriaren arrazoizko naste orreitan, askatasunezko demokraziaren antolakuntzan bizitzeko bear dabezan almen guztiak, maltzurrezko joko orreikaz fazizten almenak erretu egiten dira, euria egiten dauanean arrantzaleak lokaztutako errekarren ur loietako arraintzan egiten daben lez.

(1) Senitartearen funts-zabal edo lur-zabalekoa dala = latifundios kontrolados por familias afines politicamente.

Ikusiko dozu baiña, zelako lasterketa artuko dabezan demokrazizko bideetan, euren nortasunetan daukien buruko gaixotasunagaz konturatzen diranean.

Ala, guri ez jaku sortzen, egiaren arrazoizko gaixotasun ori neurri aundi baten ?.

Ikusi daigun, nundik norako bidetik agertu ziran gure artera, Europa onetan.

KELTIARRAK:

Europar daukaguzan laterri kolonigille, edo ta agintari menperatzaillezalearen beldur, edestilariak ainbeste gora berako edo nastezko lan bidez, bereziki idatzi ta lauko baten sartuta, Asiatik alderrai etorri ziran keltiarrak, indoeuropeoak zirala esaten dabe, nik baiña edesti ori beste era batera esango dautsuet.

Europa ta Asiako gezaltzea asi zanetik, Omo Sapiens Afrikatik asi zan zabaltzen lur guzti orreitarra, euker osotasunezko oitura bakar eta "len ereduko euskerean".

Len ereduko euskerean dala esaten dot, Europako jakintsuak ainbat iker lan bidetik egiztuta gero, euren emaitzak alan esaten dabelako.

Eta bigarren, toki izen eta euren izkuntz zarretan, asierazko euskal itzak diralako ondo jabetuta daukiezanak, ur, aize, lur, arpe eta abarreko itzak lez, inguruaren loturazko esan gureakaz.

Itz orreik asierazko itzetik ondo oiñarrituta euki bear izan eben, ondo jabetuta dagozelako munduko izkuntz zar guztietan, bestela indar ori ez ba eben euki, zelako indar edo jabetasunagaz iraun ?.

Nik, Adelari bidai zuzentzaille galiziarra busean berbetan egon zanean, "Irimia" "Arbe" eta alako euskal berbak entzun neutzoan, eta berari euren itzulpena eskatuta, "IRI" itza, arrizko aldapatik jausten dan ura zala esan eustan.

Guk "URI" edo "IRI" erri nagusiaren izen lez esaten dogun berbea da, eta bein baten Olazartar Martinekin berba egiten egonda, berak emon eustan itz orren itzulpe berori Arabako Urizarraren⁽¹⁾ adibideagaz argituta, gure artean zalantzazkoa dana.

Begitu ba nun argitu leikezan, guk gure zentzunezko zuzentasunetik erdi galduta daukaguzan sorrerazko itzaren esangurak.

(1) *Urizaarra = Peñacerrada.*

Paleolitiko Neolitiko bitartean, esagutzen zan mundu onen gizasemeak Afrikatik urtenda, egin eben zabaltasunean, euken oitura bardiñegaz erabili edo ta aztertu bear izan ebezan arrazoi guztiakaz, askatasunezko demokraziaren ekanduzko orekak egokitu ebezan jendekuntza eder baten, eta leiñu guztiak mugatu ebezan lurraldeekin, auzune antzeko baten bizi ziran, Afrika, Ekialdeko Asian, eta Europako Mendebal onetan.

Gure Paleolitiko Neolitiko arbasoak, euren gizarteko arloaren zorreskubideko ordezkariak, nortasunezko ekanduan ezartzeko, beste norkerizko antolamendurik bear ote eben ?.

Europar, erromatar menperatzailleak batzagotzen asi eta dan guztia milla zatitan apurtu ondoren, Grezia, Euskalerrria, Eskozia, Irlanda, Alemaniako landerrak eta abar, geratu dira auzotasunezko antola orren aitorgille lez.

Eta gaurko munduaren giza itzarmen edo egiune bidez, alan iraun bear izan eban gaurko egunetan be, giza semearen eskubideak orekan eta bakez ordezkatzeko.

Merkantilismoaren menperatzaille batzango zaleak edestitik zear baiña, eta kaizar lez, aberastasunaren billa daukiezan amorratuzko egarriak asetzeko, gizarte edo ta erriarteko arremanetan zentzunez bizitzaren ordezkarietzarako egin bear doguzan egiune edo itzarmenak baiño aurretik, arrazoi guztiak zapaltzen joan dira beti, eta XVIIIIn gizaldean guda indarrez alegginduta, zemaika⁽¹⁾, gizakiak Jainkoarengandik berez daukaguzan eskubidearen gaiñean ipini ziran.

Munduaren nortasunezko jendeak, erabagi gogor bat artu bear leuke, gizaren arremanak zor eskubideko ekanduan ezartzeko, danon arteko bakeak lortu gura eskeru.

Munduan noz azten dira norkeriaren menpekotasun orreik ?.

Norkerizko sasijainkotasun ori antziñatik datorrela ziurtzeko, Ekialdearen Asia Txiker ta Aundiaren lurraldeko jendekuntzak, Europakoak baiño 3.000 urte aurreratuago egon zirala aurkeztu bear dogu, zelan nortasunaren askatasunezko egoeratik, norkeriaren menperatasunetara aldatu zirala ikusteko.

(1) Zemaika = amenazando, o, amenazadoramente.

Edestiko aldi onetan azten dira norkeriaren bide maltzurak. Asia Txikerraren ingurutik auzotasunezko lurraldeetan, egitezko jakintzan jendekuntz aundia artu ondoren bakez kokatuta, baten batek norkeriaren aunditasunezko irudimenari egoak ipini eutsozanean.

Ala eurak izan ote ziran lenengoetatik maltzurrezko eritzi orreik bideratu ebezanak ?

Dana dala, Semdarren erri zarretik, K.a. 4.000 urte inguru, Mesopotamiaren Egoaldean sortutakoa da, eta K.a. 2.600-2.300 urte inguruetan, Sargon agertu ta Akkadeko kaizertzaren sortzaillea izan gurean, bereala asi zan Sumerioak menperatu gurean.

I Sargonek 2.025-2.010eko urte artean, Asiriatik asita sargonidaen kaizertza sendotu eban.

Keltiarrak askatasunezko demokratik izanda, ez eben alango menpetasunik on artu, eta menperatzail egoeratzar orretatik alde egin gurean alde-rraiezko bidetik, Alemaniaraño eldu ziran.

Eta keltiarrak K.a. 2.000n urtetan, Alemaniaren erditik Europa guztira zabaldu ziran.

XVIII-XVIgarrengo gizaldietan, Frantziaren Mendebaleko Iparraldera eta Ingalaterrako ugarteetara, eta XII-VIII-ko gizaldi artean erdi ugarte edo peninsula onetara.

Iberiaiko erdi ugarte edo peninsula onetan, Keltiarrak euskaldunen gainean mendeko lez kokatuta egon zirala batzuk esaten dabe.

Ez dira egiak baiña esan orreik, erromatarren gudazko zabalkuntzan gure artean bakez aienatu ziralako.

K.a. 753an baiña, Etruskoen antolaketa bidez Sabino eta Iszeresak alkartuta, erromatar gudaindarrezko sorraldia agertu eben latinezko izkuntz ta guzti, eta onen zabaltasunean keltiarrak aienatu ziran, Eskozia, Irlanda, Portugal, eta Galizian izan ezik.

Gailleguak, orregaitik dira sortzezko erri zar baten giza semealabak, euren baitan gu lez, Paleolitiko Neolitikoaren askatasun demokratikozko jendekuntzaren aitorgilleak diralako.

PPkoak esaten daben lez, espainiarrak ote dira ?

Zer ote da Espaina ?

Galleguak euren nortasuna daukie, espainiarrak ez daukiena, euren mendeko sasi eritzia asmakuntzazkoa izanez gain, ez daukolako zentzurik.

Laterria, Aberria da ?

Katolikotasuna be, Aberria ote da ?.

Nun dagoz katoliko eta laterriaren gurasoak ?.

Erromako aita santua ote da ?.

Laterriena bai, edestian euren aolkuz eginda dagozelako batzangotasunezko laterri orreik, baiña Jainkoaren semearena bai ?.

Noz argituko doguz ainbeste naste, bein eta betiko argitasunera agertu gaitezen?.

Ez dago eskubiderik, bereztasunean jaiotako aberriko erriak, euren norkerizko legeakaz menperatuta egotea, batzuen sasi asmakeriagaitik.

Edesti guztian okerra izan dana, faziztek ezeren erruki barik, odoljariozko guda indarrean ekarri dabena.

Aberria, aitalen alditik datorren nortasunezko senditasuna da, eta ez dira gure aragiak ekarten dabazan merezimenduak, gu "Arimak" izan da, Jaungoikoaren gauza garelako, eta or ezin dau bere legeakaz

iñork eskurik sartu, Jainkoak ipini dauzan legeak bete baiño.

Oldozmenak, ez dira gure buruetan zuzen eta zentzunezko eran sekula auznartuko, gaia sasijainko lez gurtzen badogu.

Argi ta erosoak dira Jainkoaren lege orreik, danak bardiñeko zentzuan eginda, lege bardiñ orreikaz lotuta gagozelako gaiezko Ludi onetan.

Eta mundu oneri, beste berezko errien antzera, euskaldunak ta keltiarrak gure eragilletasunaren oiturazko bidetik emon geuntsozan adierazpenakaz, lortu ba genduzan guri izaeran emoten daukun nortasunezko izkuntzak, iñor ez da nor gure baitaren zentzutik atara eta beste gauza bat garala esateko.

Gaur, 2.011n Bagillaren 28an baiña, mundu onen berezko legeditik, gaiñezko beste garrantzizko gauza bat ikusten dogu, nik telebistatik ardura guztiagaz ikusi dotena espainiarren Lege Biltzarretik emonda, laterri ta askatasunaren lurraldeko diru,

lan eta gizartearen egoera argitasunera aurkeztera-koan. “Negargarria dala”.

Munduko diruketaren gaitzaldi gogor oneri botaten dausiez erru guztiak, baiña ez dira konturatzten porrot edo zoritxarrezko egonaldia ori zergaitik sortzen dan.

Jainkoak danontzat ipinitako eskubide bardiñaren legera urreratu egiterakoan, bizitz onetara jaioten garan antzerkilari edo jokalaria guztiak, zor eskubideko arloan nortasunezko ardura bardiñak eukitegaitik, eta lege orreikaz erantzun bearrezko ardura bardiñak daukaguzela jakinda, joku orretan ezin dira sartu, eta gitxiago balio, batzuen edo askoren norke-rikko jokoak.

Ez dira konturatzen, gure gaurko eragilletasunera-ko, ez dala egokia daukagun antolakuntzaren araukuntzazko era, antziñako erromatar godoaren oiñarrizkoa izanez gain, menperatzaillearen alde-ko edo jarratzaille dalako.

Orregaitik konturatu bear gara eta onartu: “Mundu fisiko onetan Demokrazia elduta be, askatasunezko joku orreitan lenengo maillakuak izateko, gero ta egizko arrazoi geiagorekin jokatu bear dala, eta jokalaria guztien eskubideari erantzuteko ardura bardiñeko orekan” jokatu ezik “porrota bermetuta dagoela”.

Menpe joku irautasunean, berezko erri iltzailletasunaren ekintza orreikaz mundu oneri, zentzunezko ekintzan emoneko adierazpen ederrenetarikoak galtzen dira, eta gauza orreik atzerantza egiten dabezan jokoak izanez gain, badakigu norke-rik bizi diranak gure dabela, eurak zeruko Jangoikoangan ez dabelako sinesten, sasijainko gaia, aragikerizko⁽¹⁾ likiskerian⁽²⁾ gurtzea gure dabelako.

Guk sinistu ezin geinken ainbat milloia urte daukaz Izadi⁽³⁾ onek, eta guzti ori jakinda, oraiñ asiko gara sasijainkoarenak egiten ?.

Atutxatar Paul
Zornotzan 2.011n Bagillaren 29an

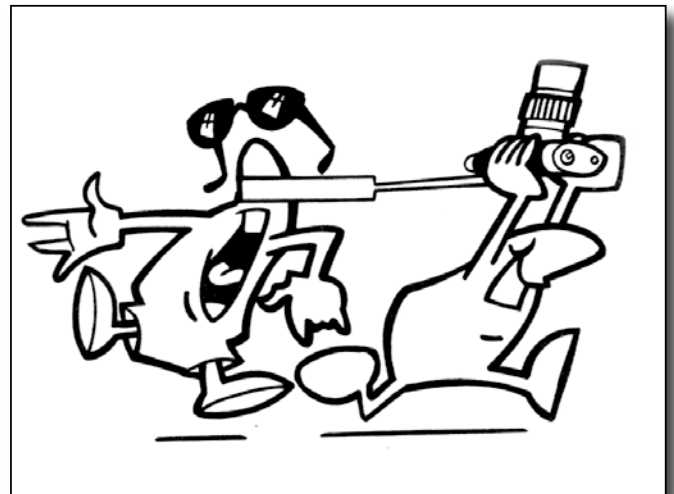
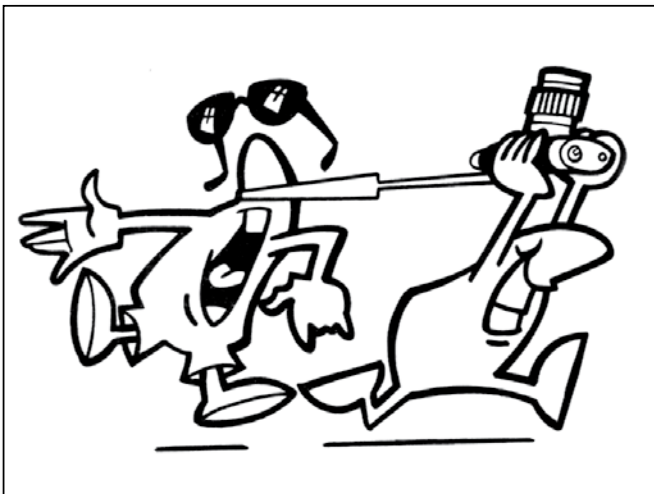
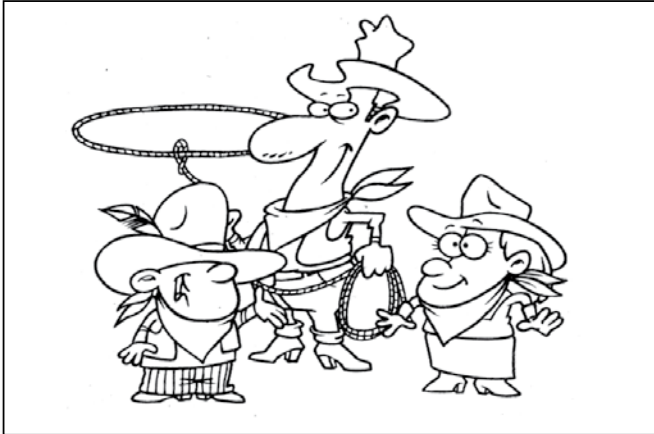
(1) Aragikeria = carnalidad, lujuria, lascivia, fornicación. (2) Likiskerian = deshonestidad, suciedad, porqueria, lujuria.

(3) Izadi = Universo.

Euskaldun barrientzat

Zazpi utsak

Ikasten

ARPIDETZAKO TXARTELA

ZER aldizkaria artu gura dot eta bialdu egidazue zuzenbide onetara:

..... tar
..... kalean (auzoan)..... zenbakian
..... errian, errialdean (probintzian)

Arpidetza ordaintzeko diru-etxera (bankura) bialdu ordain-txartela,
an daukadan zenbakidun diru-kontura.

ZABALDU DAGIZUN “**ZER**”. Arpidedun bakoitxak billatu begi beste bat!

Athletic, Athletic, eup!
Athletic gorri ta zuria
danontzat zara zu geuria
Erritik sortu zinalako
maite zaitu erriak
Gaztedi gorri-zuriak
zelai orlegian
Euskalerrriaren
erakusgarria
zabaldu daigun guztiok
irrintzi alaia:
Athletic, Athletic,
zu zara nagusia
altza gaztiak.

Athletic, Athletic, gogoaren indarra
aritz zarraren enborrak
loratu dau orbel barria
Aupa mutilak
aurrera gure gaztiak
Bilbo ta Bizkai guztia
goratu bedi munduan
Aupa mutillak
gora beti Euskalerrria
Athletic gorri-zuria
Geuria.
Bilbo ta Bizkaiko gaztiak gora
Euskaldun zintzoak, aurrera.